

Årsrapport 2024

Helsingborgs Hamn AB

Stadsrevisionen

Årsrapport Helsingborgs Hamn AB - 2024

Framtagen av Stadsrevisionen i Helsingborgs stad

Datum: 2025-03-24

Diarienummer: 57/2024

Kontakt: stadsrevisionen@helsingborg.se

Omslagsfoto: Hamnen 2023

Fotograf: Studio-e / Teddy Strandqvist

Innehåll

Samlad bedömning	4
Inledning	6
Syfte och revisionsfrågor, avgränsning	6
Revisionskriterier	7
Metoder	7
Resultat av granskningen.....	9
Verksamhet och ekonomi	9
Kommunala ändamålet.....	9
Uppdrag, inriktning, mål	9
Ekonomiska mål	10
Rapportering och uppföljning.....	11
Bedömning	13
Styrning och intern kontroll.....	14
Arbetsordning och VD-instruktion	14
Riskanalys och intern kontrollplan	14
Rapportering och uppföljning.....	15
Övriga genomförda granskningar	16
Bedömning	18

Bilagor

Bilaga 1 - Fördjupad granskning 2024

Samlad bedömning

Lekmannarevisor i Helsingborgs Hamn AB har i sin revisionsplan 2024 beslutat att genomföra en grundläggande granskning av bolaget. Syftet med granskningen är att bedöma om bolaget bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt enligt ägarens mål och direktiv samt om styrelsen har en tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till bolagets mål, beslut och föreskrifter.

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån lekmannarevisorns samlade granskningar av styrelse och VD 2024.

Verksamhet och ekonomi

Vår samlade bedömning är att styrelse och VD i Helsingborgs hamn AB delvis bedriver en ändamålsenlig och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande verksamhet i enlighet med ägarens mål och direktiv.

Vi grundar vår bedömning på att verksamhetsmålet avseende andelen elektrifierade arbetsmaskiner i hamnen inte förväntas uppnås under målperioden samt att målet avseende ökad lönsamhet inom Port Operations fortsatt är en utmaning. Vad gäller målet om kundnöjdhet har positiva förflyttningar gjorts under året där måluppfyllelsen stärkts även om målet inte nås till fullo 2024.

Styrelsen har i årsbokslutet bedömt att målet avseende Port Operations kommer att uppnås 2026. Vi ser det som viktigt att styrelsen fortsatt följer antagen handlingsplan och löpande redovisar till ägaren vilka förflyttningar som görs för att synliggöra hur målet förväntas att uppnås 2026. Vidare konstaterar vi att bolagets ekonomiska mål och direktiv från ägaren vad gäller att tillhandahålla ett koncernbidrag om 65 miljoner kronor avseende verksamhetsår 2024, i likhet med 2023, inte uppfylls.

I det framåtsyftande arbetet ser vi det som värdefullt att styrelsen och VD i enlighet med ägardirektivet, lämnar en samlad redogörelse i förvaltningsberättelsen av hur det kommunala ändamålet har förverkligats under året. Vi ser även ett värde av att bolaget i årsredovisningen fortsatt utvecklar sin analys av hur bolagets uppdrag och inriktning uppnås eller förväntas uppnås under målperioden.

Styrning och intern kontroll

Vår samlade bedömning är att styrelse och VD i Helsingborgs hamn AB delvis har en tillräcklig intern kontroll för att leva upp till bolagets mål, beslut och föreskrifter.

Vi grundar vår bedömning på att stadens reglemente för intern kontroll följts vad gäller övergripande struktur och i vissa delar rapportering till styrelsen. Styrelsen behöver tillse att planen för uppföljning av intern kontroll årligen fastställs av styrelsen

i enlighet med Helsingborgs stads reglemente för intern kontroll samt att uppföljningen årligen återrapporteras skriftligen till styrelsen.

Utifrån genomförd granskning av bolagets informationssäkerhet, bedömer vi att det finns förbättringsåtgärder. Styrelsen behöver tillse att informationssäkerhetsarbetet i högre grad systematiseras och dokumenteras. Granskningen visar även att styrelsen i högre grad bör involveras i uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet. Vi ser det som positivt att utvecklingsarbete påbörjats vad gäller aktualisering av informationssäkerhetspolicyn. Styrelsen behöver följa upp att åtgärder vidtas och får effekt i verksamheten.

Av genomförd uppföljning av inköp och upphandling bedömer vi att styrelsen i allt väsentligt har vidtagit åtgärder och att bolaget fortlöpande arbetar med att stärka bolagets inköps- och upphandlingsprocess. I det förebyggande arbetet ser vi det som viktigt att avtalsuppföljning och bolagets avtalstrohet fortlöpande följs upp och är föremål för kontroll, samt att styrelsen tillser att medarbetare och chefer regelbundet får information och kompetensutveckling kring gällande regelverk och bolagets rutiner.

Inledning

Av aktiebolagslagen framgår att lekmannarevisorerna årligen ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Styrelse och VD ansvarar för att bedriva verksamheten i enlighet med fullmäktiges och ägarnas mål och uppdrag, beslut och riktlinjer samt lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Därtill ska bolaget tillse att det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner som på en rimlig nivå säkerställer att verksamheten lever upp till målen och är effektiv, att information om verksamhet och ekonomi är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig, samt att de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

För att fullgöra uppdraget bör system och rutiner för ledning, uppföljning, kontroll och rapportering av verksamheten finnas. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt i enlighet med fullmäktiges direktiv och mål.

Den grundläggande granskningen genomförs varje år och omfattar en granskning av bolagets måluppfyllelse utifrån ägarens mål och direktiv samt granskning av styrning och intern kontroll. Granskningen utgör grund för de bedömningar och uttalande som lekmannarevisor avger i sin granskningsrapport.

Helsingborgs Hamn AB är ett dotterbolag till moderbolaget Helsingborgs Stads Förvaltning AB (HSFAB) och ingår i Helsingborgs stads kommunkoncern.

Granskningen har utförts av revisionskontoret på uppdrag av lekmannarevisor och lekmannarevisorssuppleant. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2024.

Syfte och revisionsfrågor, avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om bolaget bedrivs på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt enligt ägarens mål och direktiv samt om styrelsen har en tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till bolagets mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen omfattar följande revisionsfrågor;

- Vidtar styrelsen tillräckliga åtgärder för att uppnå ägarens mål och direktiv avseende verksamhet och ekonomi?
- Säkerställer styrelsen att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig?

Utöver ovan har särskild granskning genomförts inom ramen för den grundläggande granskningen. För 2024 avser det följande områden:

- Uppföljning av tidigare avvikelser och tidigare genomförda granskningar avseende upphandling och inköp (2020)

Granskningen avser styrelse och VD i Helsingborgs hamn AB.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för granskningen utgörs av:

- Aktiebolagslagen (2005:551, 8 kap. 4 §)
- Kommunallagen (2017:725, 10 kap. 3§)
- Bolagsordning och ägardirektiv
- Relevanta styrdokument och fullmäktiges mål och beslut som berör bolaget

Metoder

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier av bolagsordning och ägardirektiv, affärsplan, riskanalys, bolagets arbete med intern kontroll, uppföljningar av ekonomi och verksamhet (ekonomirapporter, delårsrapport, årsredovisning), protokoll samt arbetsordning och VD-instruktion. Granskningen har även innefattat dialogmöte med styrelsens presidium och VD/ledning samt uppföljande intervjuer och inhämtande av uppgifter från ekonomichef och andra nyckelpersoner som ansvarar för processerna ovan.

Bolagets ledning och styrelsens presidium har erhållit granskningen för faktakontroll.

Granskningsområdena verksamhet, ekonomi och styrning och intern kontroll har bedömts enligt nedan bedömningsskala vilket följer SKYREVs (Sveriges Kommunala Yrkesrevisorers) vägledning och rekommendationer.

I allt väsentligt ändamålsenlig/tillräcklig	Bedömningskriterierna är i allt väsentligt uppfyllda. Avvikelse/brister som behöver åtgärdas är av mindre karaktär.
Delvis ändamålsenlig/tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms delvis vara uppfyllda. Det finns avvikelser/brister som behöver åtgärdas där förbättringsåtgärder krävs.

Inte ändamålsenlig/tillräcklig	Bedömningskriterierna bedöms inte vara uppfyllda. Det finns väsentliga avvikelser/brister som behöver åtgärdas.
---------------------------------------	---

Resultat av granskningen

Verksamhet och ekonomi

Kommunala ändamålet

Helsingborgs Hamn ABs **bolagsordning** är fastställd av kommunfullmäktige den 27 juni 2023 och vid extra bolagsstämma den 29 juni 2023. Bolaget ska ha till föremål för sin verksamhet att inom Helsingborgs stad idka hamn och stuverirörelse samt annan därmed förenlig verksamhet.

Det kommunala ändamålet med bolagets verksamhet är att vara en viktig del i Helsingborgs stads utveckling för invånare och näringsliv. Helsingborgs Hamn AB ska vara ett konkurrenskraftigt nav för sjö- och landtrafik, som med hänsyn till säkerhet och miljö levererar den kundnytta och de samarbetsformer som förväntas av ett av Sveriges viktigaste logistikcentra.

Uppdrag, inriktning, mål

Bolaget ska enligt **ägardirektivet**¹ följa stadens inriktningar. Dessa visar vad fullmäktige vill att koncernen ska fokusera på för att Helsingborg ska utvecklas mot vision Helsingborg 2035.

Kommunfullmäktiges övergripande inriktningar är att Helsingborg ska

öka innovationskraften för att säkra en effektiv välfärd,

upplevas tryggt och vara säkert,

ha en hög sysselsättning där fler kommer i arbete och

vara en stad med hög livskvalitet som siktar på klimatneutralitet 2030.

Bolagets **uppdrag** är att vara ett konkurrenskraftigt nav för sjöfarts-, järnvägs- och lastbilstrafik i regionen som med hänsyn till säkerhet och miljö levererar kundnytta. Bolaget ska tillsammans med staden och andra aktörer göra Helsingborg till en av de bästa städerna att leva och verka i.

Bolagets **inriktning** är att Helsingborgs Hamn ska vara Nordens modernaste hamn. Bolaget ska vara en effektiv och lönsam hamn med nöjda kunder. Fokus ska vara på att fortsätta investera i innovativ teknik som ökar kapaciteten och förbättrar

¹ Ägardirektiv för Helsingborgs Hamn AB, beslutat av kommunfullmäktige 2023-06-27, § 112

hållbarheten. Bolaget ska tillsammans med staden utreda flytt av containerhamn enligt kommunfullmäktiges inriktnings principer och avsiktsförklaring.

Bolagets **mål** för perioden 2023–2026 är följande:

- Resultatet inom Port operations ska uppgå till minst +25 mnkr 2026 jämfört med -14,3 mnkr 2022
- Nöjd-kund-index inom Port Operations ska 2026 uppgå till minst 77
- 75 procent av Hamnens arbetsmaskiner ska vara elektrifierade 2026 jämfört med 30 procent 2022

Enligt stadens styrmodell ska bolaget styra sin verksamhet genom affärsplan och andra styrande dokument inom ramarna i bolagsordning och ägardirektiv. Bolaget har framarbetat en **affärsplan** som omfattar fyraårsperioden 2024–2028. I planen framgår nuläge och strategiska riktningar utifrån ägarens övergripande målsättningar.

Affärsplanen inkluderar målsättningar och aktiviteter inom olika områden som containerverksamhet, färjetrafik, kryssningstrafik, bulk och uthyrningar. För containerverksamheten innebär detta exempelvis satsningar på automatisering och ökad kapacitet, med målet att öka kajproduktiviteten och effektiviteten. För färjetrafiken och kryssningstrafiken ligger fokus på att förbättra volymerna och marknadsföra Helsingborg som en destination. Inom bulkområdet strävar hamnen efter att bibehålla volymerna och säkerställa kapaciteten för framtiden. När det gäller uthyrningar hanteras outnyttjade resurser genom att utveckla affärsmodellen och stärka samarbetet med externa aktörer. Hamninfrastrukturen är en annan prioritet, med särskilda satsningar på elektrifiering och energieffektivitet.

Bolaget redogör i sin affärsplan bland annat för vilka förbättringar som krävs för att öka effektiviteten inom Port Operations i enlighet med ägarens mål. För att uppnå dessa mål behöver hamnen fortsatt öka sina intäkter, genomföra effektiviseringar och kostnadsbesparingar och se över bemanning och resurser. Andra prioriterade områden som nämns är att förbättra administrativa processer och kompetensutveckling av personal.

Av intervjuerna framgår att styrelse och ledning löpande analyserar bolagets resultat och genomför riskanalyser för att säkerställa att verksamheten rör sig mot uppsatta mål för 2026.

Ekonomiska mål

Av ägardirektiven framgår att bolaget ska vara en effektiv och lönsam hamn. Långsiktighet och stabilitet ska prägla bolagets verksamhet. Bolagets investeringar ska inrymmas genom den långsiktiga intjäningsförmågan.

Enligt ägardirektivet ska hamnen planera för att lämna ett koncernbidrag på 65 miljoner kronor avseende verksamhetsår 2024, 70 miljoner 2025 och 75 miljoner 2026.

Av årsredovisningen framgår att bolaget redovisar ett lägre resultat om 26 mnkr för 2024 (35 mnkr i prognos T2), i förhållande till budgeterat resultat om 52 mnkr. Av årsbokslutet framgår att utrymmet att lämna koncernbidrag har begränsats något utifrån hamnens låga resultat. Moderbolaget HSFAB har i protokoll daterat den 28 januari 2025, fattat beslut om att Helsingborgs Hamn AB:s koncernbidrag för 2024 ska uppgå till 50 mnkr till följd av ett lägre resultat. Av årsbokslutet framgår att bolaget för 2024 lämnat ett koncernbidrag om 50 mnkr i jämförelse med ägardirektivets mål om 65 mnkr.

Övriga direktiv från ägaren

Enligt ägardirektivet ska bolaget delta och bidra i stadens arbete med civil beredskap och krisledning i enlighet med beslutade styrdokument inom civil beredskap. I bolagets protokoll 2024-02-08 framgår att styrelsen delgetts information om de av fullmäktige antagna styrdokumenterna avseende Helsingborgs stads arbete med civil beredskap 2023–2027 samt Krisledningsplan 2023-2027, samt hur hamnen arbetar med krisberedskap utifrån omvärldsanalys.

Rapportering och uppföljning

Uppföljning av verksamhetsmål och ekonomiska mål rapporteras till styrelsen vid varje styrelsemöte. Detaljerad bakgrund och beskrivning av måluppfyllnad, alternativt utebliven måluppfyllnad, samt beskrivning av orsak, rapporteras enligt ledningen löpande till styrelsen. Rapportering sker även till ägaren.

I bolagets årsredovisning lämnas en redogörelse över årets verksamhet utifrån bolagets uppdrag och inriktning. Fokus är på hamnens resultat och vidtagna åtgärder för att stärka bolagets effektivitet utifrån analys av viss återhämtning i containervolymer samt analys utifrån minskad lastbilsvolym.

I tabellen nedan framgår bolagets redovisade måluppfyllelse för 2023, prognos i delåret 2024 samt utfallet för 2024 som återfinns i bolagets rapportering av årsbokslut. Målen följs upp i samband med delårs- och årsbokslut och rapporteras till ägaren enligt särskild instruktion och i samband med ägardialogerna. För målen saknas fastställda delmål.

Mål	Resultat ÅR 2023	DÅ, prognos 2024	ÅR 2024
Resultatet inom Port Operations ska uppgå till minst +25 mnkr 2026 jämfört med -14,3 mnkr 2022.	-46,6 mnkr	Kommer uppnås	-35 mnkr
Nöjd-kund-index inom Port Operations ska 2026 uppgå till minst 77	66	Kommer uppnås	74
75 procent av Hamnens arbetsmaskiner ska vara elektrifierade 2026 jämfört med 30 procent 2022.	25 procent	Kommer inte uppnås	31 procent

Av årsredovisningen framgår att hamnen fortsatt har utmaningar med att nå resultatmålet för Port Operations. Vidare har bolaget bedömt att andelen elektrifierade arbetsmaskiner vid 2026 års utgång inte kommer att uppnås.

Av årsredovisningen och vid dialogmötet med styrelsens presidium och ledning framkom att styrelsen antagit en särskild handlingsplan för att vända trenden för Port Operations vid målperiodens slut 2026 genom att minska hamnens kostnader men även öka dess intäkter. Styrelsen uppger att målen är ambitiösa och att förutsättningar delvis ändrats utifrån ingången vid 2023 när målvärdena i ägardirektivet antogs. Åtterrapporering sker enligt uppgift löpande till styrelsen kring vilka åtgärder som vidtas och vilka effekter som uppnås. För 2026 eller 2027 förväntas verksamheten redovisa ett plusresultat.

Vad gäller målet om ökad andel elektrifierade arbetsmaskiner framgår att fordonsparken uppdaterats under året men att det tar tid och inte utvecklats i takt med förväntat mål. Anledningen uppges bland annat vara avyttring av ett antal mindre arbetsmaskiner, minskat antal behov av arbetsfordon såsom truckar och omställning av befintliga fordon vilket är kostsamt, samt påverkan utifrån tillgång och leveranstider på större arbetsmaskiner. Under 2024 har bolaget investerat i fyra nya el-dragbilar samt en el-reachstacker.

Vad gäller kundnöjdheten har positiva förflyttningar gjorts under året, med en ökning från 66 till 74, vilket är i linje med målet om 77 till år 2026. Åtgärder har vidtagits under året till följd av utmaningar vid införandet av nytt TOS-system² 2023 vilket bland

² Terminal Operation System

annat inkluderat förbättrad effektivitet och produktivitet i nya systemet. Därtill fortsatt kompetensutveckling av personal samt nära dialog med kunder.

Rapportering till ägaren

Av ägardirektivet framgår att bolaget löpande ska rapportera om sin verksamhet och tillhandahålla underlag såsom protokoll, affärsplan, måluppfyllelse och ekonomi, årsredovisning, revisionsberättelse och granskningsrapport till moderbolaget HSFAB. Bolaget ska även rapportera till kommunstyrelsen och ska i förvaltningsberättelsen redogöra hur det kommunala ändamålet förverkligats. Kommunstyrelsens rätt till information framgår även i gällande bolagsordning.

Genomförd granskning visar att rapportering skett enligt de direktiv som finns och i enlighet med HSFAB:s anvisningar. Därtill framarbetar bolaget årligen en bolagsstyrningsrapport som tillsänds ägaren. Den senaste avser verksamhetsåret 2023 och är daterad 15 april 2024.

Bolagets styrelse och verkställande direktör ska i förvaltningsberättelsen redogöra för hur den verksamhet som bolaget bedrivit under året har förverkligat det kommunala ändamålet. I förvaltningsberättelsen berörs övergripande bolagets verksamhetsändamål, dock görs ingen samlad redogörelse av hur bolaget förverkligat det kommunala ändamålet.

Kommunstyrelsen har inom ramen för den så kallade förstärkta uppsiktsplikten över kommunala aktiebolag bedömt att bolagets verksamhet varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Ett sådant ärende hanterades av kommunstyrelsen den 29 maj 2024.

Bedömning

Vår samlade bedömning är att verksamheten **delvis** bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi grundar vår bedömning på att verksamhetsmålet avseende andelen elektrifierade arbetsmaskiner i hamnen inte uppnås eller förväntas uppnås för målperioden. Vad gäller målet om kundnöjdhet har positiva förflyttningar gjorts under året där måluppfyllelsen stärkts även om målet inte nås till fullo 2024.

Vi noterar att hamnen fortsatt har svårigheter att nå målet avseende ökad lönsamhet inom Port Operations. Styrelsen har i årsredovisningen dock bedömt att målet kommer att uppnås 2026 trots att verksamheten under målperiodens två första år redovisat underskott. Vi ser det som positivt att en handlingsplan framarbetats som underlag för åtgärder och ökad effektivitet. Vi ser det som viktigt att styrelsen fortsatt följer antagen handlingsplan och löpande redovisar till ägaren vilka förflyttningar som görs för att synliggöra hur målet förväntas att uppnås 2026.

Vidare konstaterar vi att bolagets ekonomiska mål och direktiv från ägaren vad gäller att tillhandahålla ett koncernbidrag om 65 miljoner kronor avseende verksamhetsår 2024, i likhet med 2023, inte uppfylls. Utfallet för 2024 är 50 mnkr.

I det framåsyftande arbetet ser vi det som värdefullt att styrelsen och VD i enlighet med ägardirektivet, lämnar en samlad redogörelse i förvaltningsberättelsen av hur det kommunala ändamålet har förverkligats under året. Vi ser även ett värde av att bolaget i årsredovisningen fortsatt utvecklar sin analys av hur bolagets uppdrag och inriktning uppnås eller förväntas uppnås under målperioden.

Styrning och intern kontroll

Arbetsordning och VD-instruktion

Styrelsen har vid sammanträde 2023-12-14, fastställt **arbetsordning** för styrelsen avseende 2024. I styrelsens arbetsordning framgår struktur och arbetsformer för styrelsens sammansättning, rapportering och uppföljning. I arbetsordningen framgår även att styrelsen årligen utvärderar styrelsearbetet.

VD-instruktionen har fastställts av styrelsen 2023-12-14. Enligt **VD-instruktionen** ansvarar verkställande direktören (VD) för bolagets löpande förvaltning i enlighet med aktiebolagslagen (ABL) och styrelsens beslut. Av instruktionen framgår bland annat att VD ska leda bolagets verksamhet, verkställa styrelsens beslut och fatta beslut inom ramen för de riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar. VD ansvarar även för att upprätthålla bolagets bokföring och medelsförvaltning på ett tryggsätt. VD ska också säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet med lag och styrelsens beslut, samt att nödvändiga beslutsunderlag lämnas till styrelsen i god tid.

Riskanalys och intern kontrollplan

Helsingborgs kommunfullmäktige har antagit ett reglemente för intern kontroll den 19 oktober 2021 § 211, vilket även omfattar styrelserna i stadens majoritetsägda bolag. Styrelsen har en skyldighet att löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom sitt verksamhetsområde. I reglementet framgår även att styrelsen årligen ska anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Därtill framgår i ägardirektiv att bolaget ska följa Helsingborgs stads finanspolicy och arbeta aktivt med att identifiera och i möjligaste mån nedbringa riskerna i sin verksamhet genom aktiv riskhantering och systematisk intern kontroll.

Styrning och intern kontroll av verksamheten ingår i bolagets verksamhetsstyrning och Risk Management process. Arbetet med riskbedömningar följs upp och dokumenteras genom olika processer. Riskbedömningar genomförs enligt intervjuade löpande och ingår som en integrerad del av hamnens arbete med Risk Management. En särskild riskmatris har framarbetats för 2024 där risker och

riskreducerande åtgärder bedömts utifrån sannolikhet och konsekvens. Vidare dokumenteras arbetet med riskbedömningar bland annat genom kontinuitetsplaner, säkerhetspolicy, riktlinjer för systematiskt brandskyddsarbete, riktlinjer för bakgrundskontroller, samverkan med räddningstjänster och skyddsplaner för hamnskydd och sjöfartsskydd (ISPS) som utgör verktyg och stöd i bolagets riskhantering.

Bolagets ledningsgrupp framarbetar årligen en Heat Map, under ledning miljö- och säkerhetschef, där bolagets väsentligaste kontroller framgår. Varje riskområde beskrivs och har värderats utifrån sannolikhet och konsekvens, dock framgår av dokumentationen inte hur kontrollen ska genomföras, med vilken frekvens och vem som ansvarar. Bolagets Heat Map revideras enligt uppgift årligen och följs upp under året vid behov. Styrelsen har dock inte fattat beslut om planen för uppföljning av intern kontroll för 2024 i enlighet med stadens reglemente för intern kontroll.

Styrelsen tar del av framarbetad riskanalys/Heat Map och mottar enligt uppgift regelbunden rapportering om identifierade risker, förebyggande insatser och vidtagna åtgärder två gånger per år. Styrelsen har därutöver viss delaktighet i framarbetandet av riskanalysen, då vissa områden eller aspekter arbetas fram med styrelsens delaktighet vid exempelvis styrelsens workshops.

Rapportering och uppföljning

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen ska enligt stadens reglemente för intern kontroll, med utgångspunkt från antagen plan, rapporteras skriftligen till styrelsen minst en gång per år. Då styrelsen inte har antagit plan för den interna kontrollen, har inte någon skriftlig uppföljning genomförts eller återrapporterats till styrelsen utifrån antagen plan.

Vid sammanträde den 8 februari 2024 har bolagets miljö- och säkerhetschef redovisat hamnens arbete med Risk Management och identifierade risker tillsammans med riskreducerande åtgärder avseende 2023 års kontroller. Motsvarande redovisning av 2024 års arbete har gjorts vid sammanträdet den 6 februari 2025.

Av bolagsstyrningsrapporten för 2023³ framgår att inga väsentliga fel och brister har upptäckts utifrån uppföljningen av 2023 års kontroll.

Inom ramen för granskningen av bolagets styrning och interna kontroll har även avstämning gjorts med bolagets auktoriserade revisorer i samband med höstmöte och slutrevisionsmöte där ledning och revisorer deltagit. Utgångspunkten har varit de auktoriserade revisorernas avrapportering av löpande granskning och intern kontroll kopplat till rutiner och processer av väsentliga flöden. Inga väsentliga avvikelser har

³ Bolagsstyrningsrapport för Helsingborgs Hamn AB 2023, daterad 2024-04-15

identifierats. Dock framgår att svar inväntas från bolaget vad gäller frågor på generella IT-kontroller i vissa verksamhetssystem.

Övriga genomförda granskningar

Granskning av informationssäkerhet

Lekmannarevisor i Helsingborgs Hamn har under 2024 genomfört en fördjupad granskning av bolagets informationssäkerhetsarbete i syfte att bedöma om bolaget har en ändamålsenlig och tillräcklig styrning och kontroll av informationssäkerhetsarbetet.

Granskningen visar att styrelsen delvis har uppnått detta men att det finns förbättringsområden. Revisionen har lämnat ett antal rekommendationer vilka innefattar att aktualisera informationssäkerhetspolicyn, tydliggöra ansvarsområden och utveckla dokumentation av processer, samt säkerställa kompletterande utbildning och stärkt årlig uppföljning av informationssäkerhetsarbetet. Dessutom rekommenderas styrelsen att följa utvecklingen av NIS2-direktivet och Cybersäkerhetslagen för att möta relevanta krav. Se bilaga 1 för mer information.

Av erhållit svar på granskningen som lämnats av bolagets miljö- och säkerhetschef, välkomnas genomförd granskning där identifierade förbättringsområden kommer tas med i fortsatt handlingsplanering och pågående insatser för att stärka bolagets informationssäkerhetsarbete. Utifrån sakkontrollen av årsrapporten framgår att rapport innehållande samtliga delar av säkerhetsarbetet, inklusive rapporter från tillsyn, revisioner och avvikelser inklusive informationssäkerhetsarbetet, rapporteras och föredras årligen till styrelsen. Vi noterar utifrån protokoll daterat den 6 februari 2025, att bolaget fattat beslut om uppdaterad policy för informationssäkerhet. Svaret har inte behandlats av styrelsen.

Uppföljning av granskning av inköp och upphandling (2020)

Lekmannarevisorerna har under 2020 genomfört en granskning av inköp och upphandling i Helsingborgs Hamn AB. Syftet med granskningen var att bedöma om styrelsen för bolaget säkerställt ändamålsenliga rutiner för inköp och upphandling.

Granskningen visade att bolaget antagit stadens policy i enlighet med vad som anges i denna samt framarbetat en strategi och riktlinjer som stöd för arbetet. Bolagets egen uppföljning av avtalstrohet visade dock på betydande brister. I granskningen framkom även att majoriteten av bolagets inköp över 100 tkr saknade avtal. Granskningen visade även att det fanns brister i merparten av de upphandlingar som granskats vad gäller lagfölsamhet och dokumentation.

Av granskningen framgick att det inom bolaget pågick ett utvecklingsarbete för att förbättra formalia och struktur kring upphandlingar och för att underlätta för medarbetarna att göra rätt.

Sammanfattningsvis var lekmannarevisionens bedömning att styrelsen för Helsingborgs Hamn AB till viss del säkerställt ändamålsenliga rutiner för inköp och upphandling.

Vidtagna åtgärder

Uppföljande frågor har ställts till nyckelfunktioner inom bolaget med ansvar för bolagets inköps- och upphandlingsprocess i syfte att följa upp vilka åtgärder bolaget vidtagit utifrån resultatet av tidigare granskning. Av uppföljningen framgår följande åtgärder;

- Bolaget följer stadens policy för inköp och upphandling, daterad 31 januari 2022. Därtill har bolaget antagit särskilda riktlinjer 6 december 2023, som stöd i upphandlingsförfarandet. Riktlinjerna revideras enligt uppgift en gång per år. Därtill ingår inköps- och upphandlingsprocessen som en del i bolagets interna kontroll och arbete med Risk management.
- Bolagets upphandlingsavdelning består av två medarbetare.
- Rutiner finns för bolagets genomförande av direktupphandlingar samt för övriga upphandlingar. Upphandlingsavdelningen har utformat en mall som stöd åt beställarna för inköp överstigande 100 tkr och vid framarbetande av avtal. Som stöd i upphandlingsförfarandet använder bolaget sig av upphandlingsverktyget Merzell TendSign. Rutiner finns även för dokumentation, kvalitetssäkring, arkivering och diarieföring enligt angivna riktlinjer. Därtill finns systemstöd för genomförande av kreditupplysningar på leverantörer.
- Bolaget har utvecklat rutiner och systemstöd för avtalsuppföljning och kontroll av avtalstrohet. Avtalsuppföljning sker i samarbete mellan avtalsansvarig och upphandlingsavdelning, där uppföljning gentemot leverantör enligt rutin sker ca 4-6 månader efter tecknat avtal. Enligt ekonomichefen görs månatliga kontroller av bolagets avtalstrohet. Eventuella avvikelser rapporteras till ekonomichef. Nuvarande avtalstrohet är runt 85%, målsättningen är minst 80%.
- Vad gäller kompetenshöjande insatser ansvarar upphandlingsavdelningen för att ge löpande information om rutiner och förändringar inom området. Bolaget planerar även att genomföra en beställarutbildning under våren 2025 för berörd personal och chefer.

Bedömning

Vår samlade bedömning är att den interna kontrollen **delvis** är tillräcklig.

Vi grundar vår bedömning på att stadens reglemente för intern kontroll följts vad gäller övergripande struktur och i vissa delar rapportering till styrelsen. Dock bedömer vi att det finns förbättringsområden. Styrelsen behöver tillse att planen för uppföljning av intern kontroll årligen fastställs av styrelsen i enlighet med Helsingborgs stads reglemente för intern kontroll samt att uppföljningen årligen återrapporteras skriftligen till styrelsen. Vi bedömer även att intern kontrollplanen bör inkludera hur kontrollerna ska genomföras, med vilken frekvens och vem som ansvarar.

Utifrån genomförd granskning av bolagets informationssäkerhet, bedömer vi att det finns förbättringsåtgärder. Styrelsen behöver tillse att informationssäkerhetsarbetet i högre grad systematiseras genom dokumenterade ansvarsbeskrivningar och aktualiserade och dokumenterade processer samt utvärdera behov av kompletterande utbildning. Granskningen visar även att styrelsen i högre grad bör stärka uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet och följa utvecklingen av NIS2-direktivet och Cybersäkerhetslagen för att möta relevanta krav. Vi ser det som positivt att utvecklingsarbete påbörjats vad gäller aktualisering av informationssäkerhetspolicyn. Styrelsen behöver följa upp att åtgärder vidtas och får effekt i verksamheten. I det framåtsyftande arbetet ser vi gärna att styrelsen fattar beslut om de yttranden som lämnas avseende revisionens granskningar.

Av genomförd uppföljning av granskning av inköp och upphandling, bedömer vi att styrelsen i allt väsentligt har vidtagit åtgärder och att bolaget fortlöpande arbetar med att stärka bolagets inköps- och upphandlingsprocess. Vi grundar vår bedömning på att styrdokument aktualiserats med tillhörande riktlinjer samt att rutiner med hjälp av mallar och systemstöd framarbetats för att säkerställa att inköp och upphandlingar, hanteras och dokumenteras korrekt. Av uppföljningen framgår att avtalsuppföljning görs och att rutiner för avtalstrohet finns etablerade. I det förebyggande arbetet ser vi det som viktigt att avtalsuppföljning och bolagets avtalstrohet fortlöpande följs upp och är föremål för kontroll, samt att styrelsen tillser att medarbetare och chefer regelbundet får information och kompetensutveckling kring gällande regelverk och bolagets rutiner.

Bilaga 1

Fördjupad granskning 2024

Granskning av bolagets arbete med informationssäkerhet

Lekmannarevisorn har beslutat att genomföra en granskning av Helsingborgs Hamn AB:s arbete med informationssäkerhet. Syftet med granskningen har varit att översiktligt bedöma om bolaget har en ändamålsenlig och tillräcklig styrning och kontroll av informationssäkerhetsarbetet. Granskningen har genomförts av revisionsföretaget KPMG. Uppdraget ingår i revisionsplanen 2024.

Vår sammanfattande bedömning är att styrelsen i Helsingborgs Hamn AB **delvis** har en ändamålsenlig och tillräcklig styrning och kontroll av informationssäkerhetsarbetet.

Bolaget har etablerat ett ledningssystem för informationssäkerhet och strävar efter att certifiera sig i enlighet med standarden ISO27001. Detta innebär högt ställda krav på systematik i arbetet och vi uppfattar att bolaget i stora delar anser sig uppnå kraven och ha väsentliga processer på plats. Genom muntliga beskrivningar av bolagets informationssäkerhetsarbete och den systematik som arbetet uppges vila på har vi fått en bild av arbetssätt och processer. Vi har dock inom flera väsentliga områden svårt att verifiera de muntliga uppgifterna då vi inte fått dokumenterade underlag som verifierar uppgifterna.

Vi noterar detta som ett förbättringsområde att beakta inom bolaget dels för ökad intern spårbarhet i avvägningar och beslut, dels inför kommande certifiering där dokumenterade underlag är en viktig del för att uppnå kraven. Därtill är vår bedömning att styrelsen bör involveras i högre grad och delges information med minst årlig, samlad uppföljning av informationssäkerhetsarbetet i förhållande till interna beslut och externa krav. Detta för att vid behov kunna fatta beslut om åtgärder eller förstärkningar som bolaget har identifierat behov av. Vår bedömning stärks därtill av att ny lagstiftning inom området förväntas ställa högre krav på styrelsers involvering i informationssäkerhetsarbetet då brister i detta kan leda till vitesförelägganden efter att lagen trätt i kraft nästa år.

Lekmannarevisorn behandlade rapporten på sammanträde i november 2024 och beslutade översända rapporten till bolaget för yttrande, varpå svar inkommit från bolagets miljö- och säkerhetschef under mars 2025.

Rapporten i sin helhet finns tillgänglig på stadsrevisionen.